

8 ต.ค. 2538

ปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคและการปรับตัวในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

REACTION TO CANCER AND ADAPTATION IN BREAST CANCER PATIENTS

ดุษฎีนิพนธ์

จาก

ศาสตราจารย์ ดร. อ. น. น. น.

จากรรรณ กฤตย์ประชา

๗

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

๗๗
๑๓๓๗
๕๕๓๘

พศ.2538

ISBN 974-588-108-2

สงวนลิขสิทธิ์

Copyright by Mahidol University

35966

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปฏิบัติการตอบสนองต่อโรคและการปรับตัวในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
ผู้วิจัย จารุวรรณ กฤตย์ประชา
ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สมจิต หนูเจริญกุล, วท.บ.(พยาบาล), M.S., Ph.D.

วรชัย รัตนธรราร, พ.บ. Diplome, The American Board of Internal
Medicine and Medical Oncology.

วันที่สำเร็จการศึกษา 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2538

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ทักษะคิดต่อโรค รูปแบบการบอกการวินิจฉัยโรคตามการรับรู้ของผู้ป่วย ปฏิบัติการตอบสนองต่อโรคเมื่อผู้ป่วยมีทักษะคิดต่อโรคและรับรู้การบอกการวินิจฉัยโรคด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการตอบสนองต่อโรคกับการปรับตัวในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม โดยใช้ทฤษฎีการปรับตัวของรอยเป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่หน่วยตรวจโรคผู้ป่วยนอก ศัลยกรรม อายุรกรรม ของโรงพยาบาลรามาริบัติ และงานเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก สถาบันมะเร็งแห่งชาติ โดยเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 40 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับทักษะคิดและรูปแบบการบอกการวินิจฉัย แบบวัดปฏิบัติการตอบสนองต่อโรคมะเร็งที่ผู้วิจัยแปลจากแบบสอบถามปฏิบัติการตอบสนองต่อการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งของสตรีอมบอร์ก และแบบวัดการปรับตัวต่อความเจ็บป่วยที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบวัดการปรับตัวต่อภาวะเจ็บป่วยของ จูพาร์กั กวีวิรัชช โดยเก็บข้อมูล 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 หลังจากผู้ป่วยทราบการวินิจฉัยภายใน 1 เดือน ครั้งที่ 2 หลังจากผู้ป่วยทราบการวินิจฉัย 2 เดือนหรือก่อนและหลังจากนี้ 1 สัปดาห์ ครั้งที่ 3 หลังจากผู้ป่วยทราบการวินิจฉัย 3 เดือนหรือก่อนและหลังจากนี้ 1 สัปดาห์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีทักษะคิดต่อโรคมะเร็งในด้านลบ และรับรู้การบอกการวินิจฉัยโรคในรูปแบบการบอกตรงๆ ในเดือนแรกผู้ป่วยมีปฏิบัติการตอบสนองต่อโรคก่อนไปทางด้านการเผชิญหน้าสู่โรคเล็กน้อย เดือนที่ 2 และ เดือนที่ 3 ผู้ป่วยมีปฏิบัติการ

ตอบสนองต่อโรคโดยการเผชิญหน้าสู้โรคมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการปรับตัวพบว่า เดือนแรกผู้ป่วยมีการปรับตัวโดยรวมค่อนข้างต่ำเล็กน้อย เดือนที่ 2 และเดือนที่ 3 ผู้ป่วยมีการปรับตัวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการเปรียบเทียบปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรค เมื่อผู้ป่วยมีทัศนคติต่อโรค และรับรู้การบอกการวินิจฉัยโรคในรูปแบบที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีทัศนคติต่อโรคด้านบวกมีปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคโดยการเผชิญหน้าต่อสู้ มากกว่าผู้ที่มีทัศนคติต่อโรคด้านลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกช่วงเวลา คือ ทั้งในเดือนที่ 1 เดือนที่ 2 และเดือนที่ 3 แต่พบว่าผู้ที่รับรู้การบอกการวินิจฉัยโรคในรูปแบบที่แตกต่างกันมีปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกช่วงเวลา

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคกับการปรับตัว พบว่า ปฏิกิริยาการตอบสนองโดยการเผชิญหน้าต่อสู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกช่วงเวลา คือในเดือนที่ 1 เดือนที่ 2 และ เดือนที่ 3 $r = .79, .78$ และ $.72$ ตามลำดับ โดยค่า p ทั้งหมด $<.001$ นอกจากนี้ยังพบว่า ปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคโดยการเผชิญหน้าต่อสู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในเดือนถัดไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคเดือนที่ 1 กับการปรับตัวเดือนที่ 2 และเดือนที่ 3 ($r = .46, p <.01$ และ $r = .58, p <.001$) และปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรคเดือนที่ 2 กับการปรับตัวเดือนที่ 3 $r = .55, p <.01$

ผลการศึกษานี้สนับสนุนความตรงของทฤษฎีการปรับตัวของรอยเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ สิ่งเร้าตรงได้แก่ การที่บุคคลได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็ง สิ่งเร้าเฉียง ได้แก่ ทัศนคติต่อโรค สิ่งเร้าทั้ง 2 เข้าสู่ระบบของบุคคล ทำให้บุคคลมีกระบวนการคิด ตัดสินใจ คือปฏิกิริยาการตอบสนองต่อโรค และแสดงผลลัพธ์ออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมกรรมการปรับตัว นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล และเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

Thesis Title **Reaction to Cancer and Adaptation in Breast Cancer Patients**

Name **Charuwan Kritpracha**

Degree **Master of nursing Science (Adult Nursing)**

Thesis Supervisory Committee

Somchit Hanucharurnkul, B.Sc.(Nursing), M.S., Ph.D.

**Vorachai Ratanatharathorn, M.D. The American Board of
Internal Medicine and Medical oncology**

Date of Graduation **18 May B.E. 2538 (1995)**

ABSTRACT

The purposes of this descriptive research were (1) to explore the attitude to cancer and strategies of telling the diagnosis by health care professional as perceived by patients, (2) to compare reaction of cancer diagnosis in patients who had different attitude and being told the diagnosis by different strategies, (3) to determine the relationship between reaction to cancer and adaptation in breast cancer patients. Roy's Adaptation Model was used to guide the study. Purposive sampling was used to select 40 breast cancer patients from out patient surgical and medical department at Ramathibodi Hospital, and out patient chemotherapy clinic at National Cancer Institute. Attitude to cancer and strategies of telling the diagnosis were assessed by semistructured interview. Reaction to cancer was assessed by Stromborg's Reaction to the Diagnosis of Cancer Questionnaire. Adaptation was assessed by the modified Kaveevivitchai's Adaptation to Illness Scale. Data was collected three times: first month, second month, and third month after patients knew their diagnosis.

Results of the study indicated that most of the patients had negative attitude to cancer and perceived that the health care professional informed their cancer diagnosis by hard tell. At the first month, patients had minimal confronting response to cancer, and significantly increased in the second and the third month. Similarly, patients' adaptation in the first month was rather poor and significantly improved better in the second and the third month. Patients who had positive attitude had significantly more confronting response than the one who had negative attitude, but patients who knew their diagnosis by both hard tell and soft tell had no significantly different reaction to cancer. Results also revealed consistency of positive relationship between reaction to cancer by confronting response with adaptation at the first, the second, and the third month $r = .79, .78, .72$ respectively (all $ps < .001$). Furthermore, confronting response at the first month was positively correlated with adaptation at the second and the third month ($r = .46; p < .01$ and $r = .58, p < .001$, respectively), and confronting response at the second month was also positively correlated with adaptation at the third month ($r = .55, p < .01$).

These findings seemed to support the validity of The Roy Adaptation Model in that focal stimulus (diagnosis of cancer) and contextual stimulus (attitude to cancer) triggered cognator mechanism (reaction to cancer) and affected outcome in four adaptive modes. Application of the findings in practice and further research are recommended.